

Debatt

Debatt- og kronikkansvarlig:
Marte Michelet
mmi@dagbladet.no

SEND INNLEGG TIL debatt@dagbladet.no

Datatilsynets overdrivelser

Håkon Haugli
Storingsrepresentant
(A)

DATALAGRINGS-DIREKTIVET: I januar 1980 ble Datatilsynet etablert. Det er en sprek jublant. Tilsynet nyter stor tillit og er aktivt og synlig i den offentlige debatt. I Arbeiderpartiet er vi spesielt glade for rollen Datatilsynet har tatt i forhold til barn og unge som opplever at informasjon misbrukes på internett. Tilsynet har også bidratt til økt forståelse for risikoen for ID-tyveri. Gjennom slike aktiviteter blir det tydelig at personvern ikke handler om å være «forbryternes beste venn».

VAKTBIKKJER bjeffer ikke alltid, men når det er nødvendig. Debatten om Datalagringsdirektivet (DLD) har satt personvern på den

politiske dagsorden. Datatilsynets direktør Georg Apenes trukket paralleller til STASIs overvåking i DDR. Han har karikert lagring av trafikkdata som «å konservere høystakker for det tilfelle at det skulle vise seg at det er en nål i en av dem». Før Stortinget behandlet Helseregisterloven, påsto Datatilsynet feilaktig at tusenvis av personer ville få tilgang til følsomme helseopplysninger. Slike overdrivelser bidrar til å undergrave Datatilsynets viktige budskap og spre unødvendig frykt.

DLD UTFORDRER personvernet, men er ikke et skritt mot et «totalt samfunn». At leverandører av internett- og teletjenester pålegges å lagre trafikkdata i 6–24 måneder, innebærer at de kan brukes til å oppklare alvorlig kriminalitet. Ingen e-poster skal leses, ingen samtaler avlyttes. Høy-

stakkene skal ikke konserveres, men i en kort periode må noen vite hvor de sto. Og det er ikke nåler det letes etter. Motstandere av DLD gir inntrykk av at oppklaringsprosenten bare øker marginalt med tilgang på trafikkdata. De teller imidlertid nasking og mord likt. Ved alvorlig kriminalitet har trafikkdata betydning, slik vi har sett i Baneheia- og NO-KAS-sakene.

FINLAND BLE NYLIG dømt i Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen for krenkelse av en 12-åring personvern. Staten hadde ikke sørget for at politiet fikk til-

” Slike overdrivelser bidrar til å undergrave Datatilsynets viktige budskap og spre unødvendig frykt.

gang til en IP-adresse som var brukt til å sex-sjikanere ham. I dag står norsk politi uten mulighet til å følge opp mange tips fra utenlandsk politi om norske adresser blir brukt til å spre overgrepsskildringer av barn, fordi trafikkdata ikke lagres lenge nok. Å forhindre utnyttning av barn handler om å bekjempe alvorlig kriminalitet, men også om personvern.

PERSONVERN innebærer at opplysninger om oss skal beskyttes. Ikke fordi vi har noe å skjule, men fordi vi har rett til å være i fred og bestemme selv. I Norge har folk tillit at personopplysninger behandles forsvarlig. Datatilsynets erfaring er at de som behandler opplysningene ikke alltid gjør seg tilliten verdig. Det dreier seg ikke om bevisst maktutøvelse, at «storebror ser deg», men om at virksomhetene som behandler opplysningene ikke tar personvernlovgivningen inn over seg.

OVERDRIVER: Datatilsynet ble etablert for 30 år siden. Tilsynet gjør en viktig jobb, mener Arbeiderpartiet, men i debatten om Datalagringsdirektivet har direktøren, Georg Apenes, tegnet en karikert bilde av konsekvensene.

Foto: Jon-Michael Josefsen/Scanpix

Norge ute av takt med NATO

J. Peter Burgess
Institutt for fredsforskning
(PRIO)

FORSVAR: I dag står Utenriksdepartementet som vert for et stort internasjonalt seminar i regi av NATO om alliansens nye strategiske konsept. Sammen med Tyskland, Spania, og Romania organiserer Norge det tredje av i alt fire åpne møter med mål om å samle inn bidrag til NATOs arbeid for et nytt strategisk konsept. I sentrum for prosessen står en internasjonal ekspertgruppe ledet av USAs tidligere utenriksminister Madeleine Albright. Prosessen mot et nytt strategisk konsept ble initiert på NATOs toppmøte i april, og skal vare til toppmøtet i Lisboa høsten 2010.

NATOs nåværende strategiske konsept ble satt i kraft i 1999, og det har lenge vært konsensus om at en oppdatering trengs. Ikke bare har verden forandret seg betydelig siden da, men alliansen har vokst fra 19 medlemmer til 28 i dag.

1. SEPTEMBER 2009 presenterte tidligere forsvarsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen Norges nye strategiske konsept, «Evne til innsats». Dokumentet skal være en erstatning for det tidligere «Styrke og relevans», konseptet som gjaldt i perioden fra 2004 til 2009. I likhet med «Styrke og relevans» er «Evne til innsats» også et samkjørt og tydelig reflektert dokument. Det tar høyde for et helt nytt sikkerhetslandskap basert på en rekke globaliserte trusler

Å skille mellom innenriks- og utenrikspolitikk er ikke bare i utakt med NATOs politikk, det er i utakt med virkeligheten.

(klimaendring, pandemi, datasikkerhet, internasjonal kriminalitet, osv.)

«Evne til innsats» er den politiske arven til den nye forsvarsministeren, Grete Faremo. Den politiske prosessen rundt dette konseptet ble avsluttet før hun tok imot nøkkelen til forsvarsdepartementet i oktober. I et foredrag forrige uke ved Oslo Militære Samfund, presenterte Faremo sin forståelse av det nye konseptet. Denne tolkingen sår tvil om hvorvidt Norges forsvarspolitikk evner å følge opp NATOs nye strategiske konsept i den kommende perioden. I Aftenposten (07.01.2010) peker Janne Haaland Matlary helt riktig på at forsvarsministerens politiske signaler kontraherer linjen grunnlagt i «Evne til innsats». Å stille «hjemme» opp mot «ute», slik forsvarsministeren gjør i sitt foredrag, er ifølge Matlary ikke i samsvar med Norges kanoniske NATO politikk. Men ved bare å forholde seg til det sikkerhetspolitiske på dette punktet, går ikke Matlary langt nok.

ORDET «NÆROMRÅDE» brukes gjerne i offisielle norske diskusjoner om det som bør være NATOs ansvarsområde. Men termen har en viktig tvetydighet. For nærområdet er ikke det det engang var. De såkalte nærliggende truslene fra i går, har lite å gjøre med de nærliggende truslene vi opplever i dag. Ikke bare fordi truslene har forandret seg, men fordi selve nærheten og fjernheten er også annerledes. Teknologiens globaliserende kraft krymper avstand og komprimerer tid. I en politisk,

NATO PÅ DAGS-ORDEN: To døgn etter av hun tok over som forsvarsminister, møtte Grete Faremo sine kolleger på NATOs forsvarsministermøte i Bratislava. Her sammen med forsvarssjefen, general Harald Sunde. I dag står Utenriksdepartementet som vert for et stort internasjonalt seminar i regi av NATO om alliansens nye strategiske konsept. Foto: Trygve Mellvang-Berg/Scanpix

økonomisk, teknologisk, biologisk, miljømessige tettere sammenkoblet verden, er Norges bakgård betydelig større enn før.

Matlary er noe sjenerøs når hun betegner den nye vendingen fra forsvarsministerens tale som «konservativ». Den er heller nostalgisk tilbakeskuende. Ikke bare politisk, som hun sier, men også i forhold til vår tids sikkerhetslandskap. Å skille så sterkt mellom innenriks- og utenrikspolitikk når det gjelder sikkerhet, er ikke bare i utakt med NATOs politikk, det er i utakt med virkeligheten. Det handler om relevansen til Norges nasjonale forsvar i en tidsalder der det nasjonale (og ikke minst det særnorske) blir stadig mindre relevant for Norges sikkerhet, sammenliknet med det globale.

I EN SLIK kontekst er det trolig oppgavene til de interne sikkerhetsmyndighetene (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Politiets sikkerhetstjeneste, osv.) som blir mest interessant for utenrikspolitikken. Matlary er derfor altfor beskjeden når hun unnskylder seg for at hennes kompetanseområde er sikkerhetspolitikk og ikke innenrikspolitikk. Denne unnskyldningen berører problemets kjerne: I dagens sikkerhetsvirkelighet er eksternt sikkerhetspolitikk faktisk blitt innenrikspolitikk og omvendt. Dette gjelder for Norge og andre alle de andre medlemmene i NATO alliansen.

Et menneskelig ansikt

Knut Storberget
Justisminister

Bystyremedlem Erling Folkvord bruker sterke ord om regjeringens asylpolitikk i Dagbladet 5. januar. Med karakteristikk som «umenneskelig kynisme» bidrar han til å fortegne debatten og skape unødvendige skyttergraver. Vi kan ikke ha en asylpolitikk som tillater at de som får avslag kan ta seg til rette og selv velge om de vil

rette seg etter utlendingsmyndighetenes vedtak.

DET ER VIKTIG å være klar over at alle som kan risikere forfølgelse, tortur eller umenneskelig behandling ved retur til hjemlandet, har rett til opphold i Norge. Alle asylsøkere får sine søknader vurdert gjennom grundig saksbehandling i Utlendingsdirektoratet (UDI) og eventuelt i klageinstansen Utlendingsnemnda (UNE). Det gjelder også de 30 irakerne som hadde fått endelig avslag på sine søknader og som ble returnert 6. desember. Av disse er

11 straffedømt i Norge, blant annet for voldtekt, grov narkotikakriminalitet, vold, trusler og andre lovbrudd. Jeg har tillit til at de beslutninger som UDI og UNE foretar er forsvarlige og i overensstemmelse med gjeldende lover og konvensjoner.

Regelverket er slik at personer som får endelig avslag på sine asylsøknader, skal forlate landet. Mener Folkvord at personer som ikke får innvilget opphold, likevel skal få bli her?

Av hensyn til dem som står i kø, ønsker vi å få til raskere retur av dem som får avslag. Men Folk-

vord framstiller det som om alle disse blir uttransportert i «hemmelige politiaksjoner». Dette er langt fra virkeligheten. Stadig flere velger å benytte de gode ordningene vi har for frivillig retur. I 2009 valgte hele 1019 personer å reise hjem frivillig – nesten dobbelt så mange som året før.

NORGE SKAL FORTSATT være et land hvor mennesker som er forfulgt kan finne trygghet og beskyttelse. Det vi ønsker er å gi hjelp til dem som faktisk trenger det, så raskt at de ikke opplever å måtte sette livet sitt på vent.

JUSTISMINISTEREN: Mener Norge gir hjelp til dem som trenger det. Foto: Håkon Mosvold Larsen/Scanpix